

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐ
Է. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«23» 10 2019թ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 000086

Ձեռնարկողը՝

«Արմենիան Ֆյուչըր» ԲՀ
Ք. Երևան, Հյուսիսային պող. 1

**Արագածոտնի մարզի Ապարան համայնքի Լուսազյուղ գյուղի գլխավոր
հարակազծի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական
գնահատման հաշվեկարգություն**

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի
տնօրենի պաշտոնակատար՝

Ա. Դոնոյան

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

թիվ ԲՓ 000086

<<23>> 10 2019թ.

Արագածոտնի մարզի Ապարան համայնքի Լուսազյուղ գյուղի գլխավոր հատակագծի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական գնահատման հաշվետվություն

Ձեռնարկող՝

«Արմենիան Ֆյուչըր» ԲՀ

Ներկայացված նյութեր՝

- Հիմնադրության (ծրագրային) փաստաթուղթ
- Շրջակա միջավայրի ազդեցության ռազմավարական գնահատման հաշվետվություն,

Արագածոտնի մարզի Ապարան համայնքի Լուսազյուղի պարզեցված գլխավոր հատակագիծը մշակվել է «ԱՐՄԵՆԻԱ ՖՅՈՒՉՐ» ԲՀ պատվերով՝ «Լուսազյուղ գյուղի զարգացում» բարեգործական ծրագրի շրջանակներում:

Լուսազյուղի պարզեցված գլխավոր հատակագծի մշակման հիմնական նպատակը բնակավայրի հեռանկարային և տարածական զարգացման ուղղությունների ապահովումն է, սոցիալական և տնտեսական զարգացման սկզբունքային լուծումներով, տրանսպորտային և ինժեներական ենթակառուցվածքների, պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պահպանության, տնտեսական ներուժի օգտագործման, բնապահպանական համալիրի կիրառումով: Ռազմավարական գնահատման հաշվետվության համար հիմք է ընդունվել գյուղական բնակավայրի առկա սոցիալ-տնտեսական վիճակի, խնդիրների, բնակչության զարգացվածության մակարդակի, նախադրյալների և լուծման ուղիների վերլուծությունը:

Լուսազյուղը գտնվում է Արագածոտնի մարզում՝ Ծաղկունյաց լեռների հարավային փեշին, Արագած լեռան արևելյան մասում Քասախ գետի հովտում: Գտնվում է ծովի մակերևույթից 1925-:2015մ բարձրությունների վրա: Գյուղը ներառված է Ապարան համայնքի կազմում, Ապարանից՝ 1.6 կմ, մարզկենտրոն Աշտարակից՝ 34 կմ հեռավորության վրա:

Գյուղի տարածքում և շրջակայքում կան հին բնակատեղիներ և դամբարանադաշտեր, կիսավեր վկայություններ, պատմական տարբեր ժամանակաշրջաններին վերաբերվող պատմամշակութային տարբեր հուշարձաններ: Գյուղը կառուցապատված է տնամերձ հողամասերով, անհատական քարե տներով: Ներկայումս գյուղի ճանապարհը ասֆալտապատ է, իսկ մնացած փողոցները զուրկ են կոշտ ծածկույթից: Բնակչությունը հիմնականում զբաղված է անասնապահությամբ և հողագործությամբ: Բնակավայրում առկա են հանրակրթական դպրոց, մանկապարտեզ (ոչ բարվոք վիճակում), տուրբազայի շենք (շահագործման ոչ ենթակա

վիճակում), բնակելի տներում տեղակայված մթերային խանութներ: Բնակավայրը գազիֆիկացված է:

Կլիման հիմնականում չորային է, համեմատաբար ցուրտ, խոնավ ձմեռով և չափավոր խոնավ, տաք ամառով: Գարունը մեղմ է և բարեխառն: Մթնոլորտային տարեկան միջին տեղումները կազմում են 400մմ: Հողի սառեցման առավելագույն խորությունը 108սմ է: Գերակշռում են 1.8 մ/վրկ արագության հյուսիսային (ամռանը) և արևմտյան (ձմռանը) ուղղության քամիները:

Լուսազյուղի ռելիեֆը բարձրադիր տեղանքներում ունի միջին բարձրության, ուռուցիկ լանջերով, գմբեթածև և մասնատված հովտածորակային ցանցով լեռնազանգվածների տեսք, իսկ ավելի ցածրադիր տեղանքներում լեռնալանջերը չափավոր զառիթափ են: Առանձին տեղերում կան ապարների մերկացումներ, փլվածքային պրոցեսներ, չինգիլներ և սելավների առաջացրած ձորակներ: Տարածքին բնորոշ է լեռնատափաստանային, լեռնաանտառային և լեռնամարգագետնային լանդշաֆտը: Լուսազյուղի վարչական տարածքի՝ 2000-2400մ բարձրությունների լեռնալանջերը անտառածածկ են:

Տարածքի երկրաբանական կառուցվածքին բնորոշ են հրաբխանստվածքային ապարները, պորֆիրիտները, ինչպես նաև բեկորային ժայռային և կիսաժայռային հրաբխային ապարների նստվածները: Ըստ կատարված ինժեներա-երկրաբանական հետազոտությունների գրունտային ջրերը գտնվում են 5մ և ավելի խորություններում: Համաձայն սեյսմիկ միկրոշրջանցման քարտեզագրական տվյալների՝ Լուսազյուղի տարածքը գտնվում է հորիզոնական արագացումների՝ 0.206g – 0.272g տիրույթում:

Բնակավայրի օդի աղտոտվածության հիմնական աղբյուր է հանդիսանում ավտոտրանսպորտը (20.687տ/տարի) և ջեռուցման միջոցները: Բնակավայրի օդային ավազանի աղտոտվածությունը գտնվում է բնակավայրերի համար սահմանված թույլատրելի նորմերի սահմաններում: Լուսազյուղ բնակավայրի սահմանագծից հարավ և հարավ արևմուտք տարածված են սևահողերը, լեռնալանջերի միջին բարձրություններում՝ անտառային դարչնագույն և Ծաղկունյաց լեռների գագաթնամերձ տարածքներում՝ մարգագետնատափաստանային սևահողերը: Հողերի էրոզացվածության աստիճանը բազմազան է: Բնակչության ջրամատակարարման ջրապահանջը կազմում է 250հազ.մ³/օր, հեռանկարում՝ 300.0 հազ.մ³/օր: Գոյություն ունեցող ՕԿԶ-ի ծավալը (400մ³) չի բավարարում բնակչության ջրամատակարարման պահանջները, ուստի նախատեսվում է 2 նոր ՕԿԶ-ի կառուցում: Բնակավայրը կոյուղացված չէ, բացակայում է նաև հեղեղատար կոյուղին: Ծրագրի իրականացման շրջանակներում նախատեսվում է 280 մ³/օր ծավալով ջրահեռացման կոյուղատար համակարգի կառուցում:

Հետազոտվող տարածքի բուսական աշխարհին բնորոշ է մարգագետնային, մարգագետնա-տափաստանային, անտառային բուսականությունը՝ կաղնի արևելյանը, կեչի թավոտ, լորենի սրտածև, արոսենի սովորական, տարախոտա-հացազգային, ենթալայան հացազգիներ, բազմամյա խոտաբույսեր և այլ բուսատեսակներ: Կենդանական աշխարհին բնորոշ են՝ գայլ, ոզնի, աղվես, նապաստակ, թռչնատեսակներից՝ կկու, արտույտ, կեռնեխ, կաչաղակ, կաքավ և այլն: Տարածքում հնարավոր է հանդիպել նաև կարմիր գրքում գրանցված

անողնաշարավոր կենդանատեսակներ և թռչնատեսակներ: Բնակավայրի վարչական սահմաններում բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ չկան:

Համաձայն հաշվետվության գյուղի գերեզմանատունը (1.49 հա) շրջապատված է տնամերձ հողամասերով: Գերեզմանատան հարավային փոքր հատվածն ունի պատմության և մշակույթի կարգավիճակ: Հեռանկարում նախատեսվում է հատկացնել 0,48 հա տարածք (սանիտարապաշտպանիչ գոտու պահպանմամբ) նոր գերեզմանոց կառուցելու համար: Աղբը, ինչպես այժմ, այնպես էլ հեռանկարում տեղափոխվելու է Ապարան համայնքի կենտրոնական աղբավայր:

Գյուղի բնակչությունը ներկա վիճակում կազմում է 812 մարդ, հեռանկարում՝ 1100 մարդ:

Համաձայն հաշվետվության գյուղի հեռանկարային զարգացման համար նախատեսվող ընդհանուր մակերեսը կազմելու է 1.8 կմ²: Ուսումնասիրվող տարածքում տեխնաժին երևույթները բացակայում են: Բնակավայրը զբաղեցնում է 1740.24 հա, որի հիմնական մասը՝ 75%-ը գյուղատնտեսական նշանակության հողատեսքերն են: Հեռանկարային զարգացման շրջանակներում նախատեսվում է 9.69 հա հողատեսքերի՝ նպատակային և գործառնական նշանակության փոփոխություններ: Նախատեսվող հողատեսքային փոփոխությունների արդյունքում հողային ռեսուրսները՝ ներկա վիճակում և հեռանկարում ունենալու են հետևյալ բաշխվածությունը.

- բնակավայրի հողեր՝ 113.76հա, հեռանկարում՝ 120.61հա, որից բնակելի կառուցապատման՝ 92.35 հա, հեռանկարում՝ 92.16հա, հասարակական կառուցապատման՝ 1.43 հա, հեռանկարում՝ 5.42 հա, ընդհանուր օգտագործման՝ 13.89հա, հեռանկարում՝ 17.27 հա, այդ թվում ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքներ՝ 1,05 հա, այլ տարածքներ՝ 6.09 հա, հեռանկարում՝ 5.76 հա,

- գյուղատնտեսական նշանակության հողերը՝ 1309.91 հա, հեռանկարում կազմելու է 1305.70 հա, որից վարելահողը՝ 150.14 հա, հեռանկարում՝ 149.96 հա, արոտ՝ 1073.01 հա, հեռանկարում՝ 1070.07 հա, խոտհարք՝ 25.14հա, հեռանկարում՝ 24.66 հա, այլ հողատեսքեր՝61.62 հա, հեռանկարում՝ 61.01 հա,

- արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության հողեր՝ 7.32 հա, հեռանկարում՝ 4.49 հա, որից գյուղատնտեսական արտադրական օբյեկտներ՝ 7.21 հա, հեռանկարում՝2.59 հա, արդյունաբերության՝ 0.11 հա, հեռանկարում՝ 1.90 հա,

- էներգետիկայի, կապի, տրանսպորտի և կոմունալ ենթակառուցվածքի հողեր՝ 1.04հա, հեռանկարում՝ 1.57 հա, այդ թվում՝ էներգետիկայի՝ 0.01 հա, հեռանկարում չի փոփոխվելու, տրանսպորտի՝ 0.75 հա, հեռանկարում չի փոփոխվելու, կոմունալ ենթակառուցվածքի՝ 0.28 հա, հեռանկարում՝ 0.81 հա,

- հատուկ պահպանվող տարածքների հողեր՝ 6.58.հա, հեռանկարում՝ 6.24 հա, որից հանգստի համար նախատեսված՝ 0.47 հա, հեռանկարում՝ 0.13 հա, պատմության և մշակույթի՝ 6.11 հա, հեռանկարում չի փոփոխվելու,

- անտառային հողեր՝ 301.17 հա, հեռանկարում՝ չի փոփոխվելու,

- ջրային հողեր՝ 0.46հա, հեռանկարում՝ չի փոփոխվելու:

Հողատեսքերի փոփոխությունների արդյունքում գյուղատնտեսական հողերից օտարվելու է 3,73հա: Ավելանալու են հասարակական կառուցապատման ընդհանուր

օգտագործման կոմունալ ենթակառուցածքների և այլ հողատեսքերը: Անտառային, ջրային, հատուկ պահպանվող՝ պատմության և մշակույթի հողատեսքերը չեն փոփոխվելու: Համաձայն ռազմավարական գնահատման հաշվետվության, հեռանկարում նախատեսվում է ստեղծել 1.05 հա մակերեսով ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածք, որի արդյունքում բնակչության մեկ շնչին հասնող կանաչ տարածքը կազմելու է 9.545 ք.մ: Նախատեսվում է նաև երթուղիների կառուցում՝ էկոտուրիզմի զարգացման նպատակով:

Հողատեսքերի փոփոխության արդյունքում նախատեսվում է.

- գյուղի հասարակական համակարգի՝ մշակութային կենտրոնի, մարզադահլիճի, տոնավաճառի, գյուղապետարանի գրասենյակների, կապի հանգույցի ձևավորում, երիտասարդության համար մարզական և առողջարարական համակարգի ստեղծում:

- Գյուղի հանրակրթական դպրոցի տարածքում՝ ժամանակակից պահանջներին համապատասխան մանկապարտեզի նոր շենքի, ներկայումս չգործող գյուղարտադրական տարածքում՝ արտադրական և գյուղարտադրական արտադրամասերի կառուցում:

- Գյուղի հյուսիս-արևելյան արվարձանում՝ զբոսաշրջային համալիրի, դեպի «Թուփս մանուկ» եկեղեցի՝ ճոպանուղու ներքին կայանի, «Թուփս մանուկ» եկեղեցու պատմամշակութային հուշարձանի պահպանության գոտու սահմաններից դուրս՝ բացօթյա ամֆիթատրոնի, ճոպանուղու վերին կայանի, «Կարմիր վանք» կամ «Մխեի վանք» եկեղեցական համալիրից արևմուտք՝ հանգստի կենտրոնի, Լուսագյուղի հիմնական մուտքի մասում՝ կոթողի կառուցում:

- Գյուղի ճանապարհային ցանցի բարեկարգում, ճանապարհային նոր հատվածների, հակահեղեղային համակարգի, կեղտաջրերի հեռացման (կոյուղի) համակարգի կառուցում, էլեկտրամատակարարման ցանցի արդիականացում, արևային մարտկոցների տեղադրում, գոյություն ունեցող օդային գծերի մասնակի տեղափոխում և այլն:

Համաձայն հաշվետվության մշակվել են բնակավայրի պատմության և մշակութային հնչյալ նաև բնության ժառանգության պահպանման, անվնաս օգտագործման միջոցառումները, կառուցապատման և սպասարկման ռեժիմները, էկոհամակարգի (լանդշաֆտ) պահպանության գոտիները: Կազմվել է նաև համայնքի գոտևորման նախագիծը, սահմանելով բնակավայրի առանձին գոտիների բաժանումը՝ հողօգտագործման և կառուցապատման թույլատրելի օգտագործման նորմերին և չափորոշիչներին համապատասխան: Հաշվետվությունում ներառված են այլընտրանքային տարբերակի (զրոյական) վերլուծությունը, ներկայացված տարբերակի հիմնավորումը:

Համաձայն հաշվետվության գլխավոր հատակագծի շրջանակներում նախատեսվող գործունեությունների իրականացումը շրջակա միջավայրի վրա ունենալու են ազդեցության ցածր ռիսկեր: Կատարվող գործողությունների ենթակա տարածքում ազդեցությունները կապված են լինելու շինարարության ընթացքում՝ մթնոլորտային օդի, մակերևութային և ստորգետնյա ջրային ռեսուրսների, հողային ռեսուրսների հավանական աղտոտման, թափոնների կառավարման հետ:

Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու նպատակով հաշվետվությունում նախատեսվում է օդային ավազանի, հողային և ջրային ռեսուրսների աղտոտումից պահպանման, ջրային ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման,

թափոնների կառավարման, լանդշաֆտի պահպանմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումների ծրագիր և մոնիթորինգ, մասնավորապես.

- ճանապարհային ցանցի բարելավում, ջեռուցման համակարգի արդիականացում, տրանսպորտային միջոցների բարելավում՝ ավտոտրանսպորտից օդային ավազան արտանետումների կրճատման նպատակով,

- գյուղի ջրամատակարարման համակարգի բարելավում, բնակչության խմելու և կենցաղային կարիքների համար ջրի որակի բարելավում, հոսակորուստների կրճատում, ժամանակակից ոռոգման համակարգի ներդրում,

- գետերի ափամերձ տարածքներում սպասարկման օբյեկտների կառուցման բացառում՝ ջրային ռեսուրսները աղտոտումից պահպանելու նպատակով,

- տեղային կենսաբանական մաքրման կայանի տեղադրում՝ կեղտաջրերի կենսաբանական մաքրման, հողային և ջրային ռեսուրսների մեջ կեղտաջրերի արտահոսքի հնարավոր աղտոտումից պահպանելու նպատակով,

- գործողությունների կատարման արդյունքում առաջացող հողի բերրի շերտի պահպանում և նպատակային օգտագործում, ՀՀ կենդանիների և բույսերի Կարմիր գրքերում գրանցված տեսակների հայտնաբերման վայրերում՝ տուրիզմի բացառում,

- հակաէրոզիոն, հակահեղեղային, ափապաշտպան գործողությունների կատարում, բուսածածկի վերականգնում՝ հողային ծածկույթի պահպանման նպատակով,

- աշխատողների աշխատանքի անվտանգության ապահովում, արտակարգ իրավիճակների դեպքում բնակչության անվտանգության ապահովում, պաշտպանական կառույցների շինարարություն, պահպանում, բնակչության պատսպարում և այլն:

Պատճառաբանական եզրահանգումներ. համաձայն ռազմավարական գնահատման հաշվետվության, Լուսազյուղի հեռանկարային զարգացումը տարածքի բնական լանդշաֆտի, կենսաբազմազանության և շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա ունենալու է նվազագույն ազդեցություն, կրելով տեղայնացված և ժամանակավոր բնույթ: Նախատեսվող շինարարական աշխատանքները նոր տարածքներում, անտառածածկ վայրերում և գետերի ափամերձ հատվածներում չեն նախատեսվում: Հիմնադրությամբ փաստաթղթով նախատեսված գործողությունների իրականացումը նպաստելու է բնակավայրի կայուն զարգացմանը, ճանապարհատրանսպորտային և ինժեներական ենթակառուցվածքների, կառույցների արդիականացմանն ու կատարելագործմանը, պատմամշակութային ժառանգության պահպանմանը, շրջակա միջավայրի, բնակչության սոցիալ-տնտեսական, կենցաղային, սանիտարահիգիենիկ և առողջապահական պայմանների բարելավմանը՝ Լուսազյուղը դարձնելով բնակվելու, աշխատանքի և հանգստի համար ավելի գրավիչ, մաքուր և առողջ միջավայրով բնակավայր:

Ռազմավարական գնահատման հաշվետվության փորձաքննական գործընթացին մասնակցել են շրջակա միջավայրի նախարարության ստորաբաժանումները, առողջապահության, արտակարգ իրավիճակների, կրթության, գիտության, տրանսպորտի և մշակույթի, տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունները, որոնց կարծիքների հիման վրա հաշվետվությունը լրամշակվել է: Օրենսդրությամբ սահմանված

կարգով Լուսագյուղում իրականացվել են հանրային քննարկումներ, որի ընթացքում հանրությունը դրական է արտահայտվել:

Փորձաքննական պահանջներ

1. Հիմնադրության փաստաթղթի դրույթների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է ապահովել մշտադիտարկման (մոնիթորինգ) կատարումը, հետնախագծային վերլուծության ծրագրի կազմումը:

2. Հիմնադրության փաստաթղթի շրջանակում նախատեսվող գործունեությունների համապատասխան նախագծային փաստաթղթերը՝ մինչև իրականացումը, անհրաժեշտ է օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ներկայացնել շրջակա միջավայրի նախարարություն՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության:

3. Բնակավայրի հեռանկարային կառուցապատման ընթացքում անհրաժեշտ է պահպանել նախագծով նախատեսված հեռանկարային լուծումները՝ բացառելով անտառային, պատմական և մշակութային հողերի նպատակային նշանակության փոփոխությունները:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Արմենիան Ֆյուչըր» ԲՀ-ի կողմից ներկայացված Արագածոտնի մարզի Ապարան համայնքի Լուսագյուղ գյուղի գլխավոր հատակագծի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական գնահատման հաշվետվության վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն՝ վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

Գլխավոր մասնագետ

Թ. Նուրիջանյան